

B

18

EXERCITATIO
M E D I C A
VIGESIMA SEPTIMA:

*In almâ Argentoratensium Aca-
demiâ proposita:*

PRÆSIDE
MELCHIORE SEBIZIO
juniore, Doctore ac Pro-
fessore Medico:

Respondente
M. JOHANNE CASPARO HEPPIO,
Argentoratensi.

ARGENTORATI,
Typis exscribebat Joannes Andrea.

Anno M. DC. XXIV.

PROBLEMA I.

AN vrachus etiam in homine reperiatur? De hoc problemate non parua est inter Anatomiae professores. Varolus & Arantius vrachum in brutis solum concedunt: in homine vero non agnoscunt. Admittunt quidem funiculum quendam, à vesicâ vrachi specie procedentem: sed nullo modo pervium. Negant etiam eum, peritonæo excidere: sed in tenuissimum filamentum ad umbilicum desinere: idq; eum ob finem, qui in præced. probl. expositus. Verum nos Galeni sequimur placitum: cui etiam exercitatissimi Anatomici, Vesalius, Fallopius, Fernelius, Piccolhominus, Vallverda, Columbus, Parcus, Pinæus, Platerus, Coiterus, & Aquapendens subscribunt: vrachumq; in homine quoq; reperi credimus. Rationes, quæ nos movent, duæ sunt. I. quia in omnibus hominibus productionem quandam à fundo vesicæ ad umbilicum, inter duas arterias umbilicales, ferri videmus. Ea ergo aut ligamentum solum vesicæ est, aut canalis, qui urinam quondam effudit in amnion membranam. At ligamentum non est: uti probatum. E. canalis, per quem urina vacuatur. II. quia observatum, obstructâ vesicæ cervicæ urinam profluxisse ex umbilico. Historiæ videantur memorabiles apud Fernelium l. 6. παθολογ. c. 13. & Laurentium l. 8. anat. quæst. 17. Eas enim brevitatis studio nunc omittimus. Sed inquit adversarij, funiculum esse tenuissimum, nullo modo pervium. Respondemus, etiam arterias umbilicales ita gracilescere, ut prope umbilicum penè oblitterentur. Imò neq; illas, neq; venam umbilicalem amplius perviam esse. Emerita quippe sunt vasa: neq; quicquam vel ingerunt, vel egerunt. Itaq; in se concidunt, sensibilémq;

cavitatem, quam habebant in fœtu, amittunt. At instant, funiculum istum umbilico non excidere. Dicimus, neq̄ opus esse, ut excidat instar venæ & arteriarum umbilicalium. Hac enim vasa extra Embryonis corpus ferri debuerunt: quia sanguinem venosum ex venis: & arteriosum atq̄ spiritum ex arteriis maternis hauriunt. Vrachus autem nullam communionem cum matrice habere tenetur: sed sufficit, ut feratur ad umbilicum: serumq̄ in amnion effundat. Pergunt antagonistæ, & vracho nihil in fœtu opus esse clamitant: quòd is in utero non per vrachum, sed per pudendum mingat. Respondemus dupliciter: I. nil absurdi esse, si fœtum & per penem, & per vrachum deponere urinam statuamus. Cùm enim magna seri sit in venis & arteriis copia: singulari naturæ providentiâ duo facta in fœtu emissaria videntur: ut serum perfectiùs expurgaretur. Vnde & in adultis non tantùm per meatus urinarios: sed etiam per ceca cutis spiracula magnam illius partem sensibilibus & insensibilibus vacuari videmus: præsertim in iis, qui sero abundant, & raro sunt corporis habitu præditi. II. de viâ, per quam fœtus mingit, adhuc sub iudice litem esse: & ipsosmet adversarios inter se dissentire. Varolus enim putat, fœtum in utero non mingere: sed urinam retinere usq̄ ad tempus partûs. Cui obijci potest primùm, si non impossibilitas, saltem difficultas. AËgerrimè enim paruulus urinam copiosam multorum mensium spatio retinere potest. Deinde, si neq̄ mingit, neq̄ per vrachum urinam effundit in amnion, unde ergò illæ aquæ, quæ ruptis membranis fœtum involuentibus effluunt ante partum? Arantius ait, mingere quidem fœtum: sed urinam deponere inter chorion & amnion. At per quam quæso viam urina eò derivatur? Alij volunt, fœtum per pudendũ urinam reddere in amnion: non parvam tamen eius quantitatem in vesicâ retineri? Prius probant à se: quoniam videmus, rupto amnio in partu, humorem serosum exire. Posterius itidem sensu confirmant: quia infantem primis diebus ferè perpetuò mingere videmus. Verùm, quæ, obsecro, causa, quòd portio lotij vacuetur, portio verò in vesicâ maneat? An non cùm urina vesicam in nobis adultis ad excretionem stimulat, tota excernitur?

Quæ

Qua ergò diversitatis ratio, quòd pars tantum excludatur in Embryone; pars verò servetur usq; ad partum? Huc accedit, quòd eadem facilitate affirmare liceat, fœtum lotium expellere per vrachum, quâ antagonista dicunt, per penem illud præstare infantem. Ast inquirunt, facilius mingit per colem. Hic enim canalis declivis est, consuetus & ordinarius. Respondemus, consuetum quoq; ordinariumq; esse vrachum. Argumento est: quòd in omnibus observetur, & ligamenti usus illi assignari nequeat, ut antea planum factum. Etsi verò sursum tendat ad umbilicum: mictio tamen per eum difficilis non est: quia urina expultricis motu eò concedit. Quod si difficilis tibi videtur urina per vrachum effusio in locum superiorem: longè certè difficilior, imò difficilima videatur oportet distributio sanguinis ab hepate ad verticem capitis. Non hinc ad sublimitatem loci: sed ad expultricem partis communicantis, & tractricem desiderantis respiciendum.

I 1.

Sitné peritonæum simplex an duplex? Peritonæum instar vesicæ, utris, aut sacci sese habet, omnia membra in imò ventre delitescencia continens. Ideoq; longitudine & latitudine illius respondet: membrana amplissima & maxima: quia capacissimam totius corporis cavitatem succingit: in quâ culina nutritionis, & camera generationis condita: nomen à situ sortita: quia, ut Galenus loquitur l. 4. us. part. c. 9. περιελαμπύρον, omnibus abdominis partibus circumtensa. De eius ergò substantiâ queritur, an simplex sit, an duplex? Antiqui putabant, simplicem esse: quia tenuissima, &, ut Gal. 6. adm. anat. c. 4. inquit, latis aranearum telis similima. Contrà pleriq; Anatomici omni ex parte duplicem statuunt. Columbus l. II. Anat. c. II. dicit, à dimidio abdomine sursum versus simplicem esse: ab umbilico verò versus inferiora duplicem. Huius autem reduplicationis varium usum comminiscitur. I. ut per illam arteriæ umbilicales, vrachus, & vena atq; arteria, quæ sub rectis musculis ascendunt, tuto ferantur. I I. ut vesicæ illi includatur. I I I. ut intestina

firmius suo in loco contineantur. Nos plerorumq; Anatomicorum sententiam amplectimur, & peritonæum ubiq; geminū, sive duplex agnoscimus. Argumento est vena umbilicalis, quæ æquè, ac arteria umbilicales & vachus inter duas eius tunicas fertur: quemadmodum à Galieno ostendit. Huc accedit, quòd peritonæum ab umbilico versus catilaginem ensiformem æquè robore, & consequenter æquè geminā substantiā opus habeat, ac ab umbilico versus pubem: ut dum ventriculus vel ciborum, vel chyli, vel flatuum copiā turget, citra disraptionem distendi queat.

I I I.

An omentum propterea concessum, ut concoctionem ventriculi & intestinorum promoveat? Omentum ἐπιπλοον Græcis dicitur: quòd intestinis & ventriculi fundo quasi innatet: Latinis rete, sive reticulum: quòd formam retis piscatorij, ob vasa per eius substantiam variè dispersa, referat. Galenus illi marsupij, sacculi & peræ figuram inesse scribit, l. 6. admin. anat. c. 5. Duplici quippe membranâ constat: alterâ superiore, quæ oritur à ventriculi fundo: alterâ inferiore, quæ ad dorsum, sub diaphragmate, enascitur. Hæ si à se invicem divellantur, saccum & peram eleganter representant. Queritur ergò, an πέλιν dictarum partium juvet? Aristoteles, quo ad ventriculum, respondet ajendo, l. 4. part. an. c. 3. Rationem adfert: quoniam omentū calidum est. Calor enim vim concoquendi habet. Esse autem calidum ex eo probat: quia pingue. At pinguedo, inquit idem l. 2. part. an. c. 5. ignem & aërem, elementa calida, in suâ misturâ prædominantia habet. Si roges, cur ergò non totum ventriculum tegat, sed tantum fundum? Respondet, superiorem ventriculi partem tegi ab hepate, ab eoq; calorem illius foveri. Hanc Aristotelis sententiā suo quoq; calculo approbat, Gal. l. 4. us. part. c. 9. eamq; tum ratione, tum experienciâ confirmat. Ratione: quia venis & arterijs abundat, quæ sanguineū humorem, qui calidus, in se continent. Copiosâ quoq; pinguedine perfusum est: quam calidam esse sensus declarat: cum vice olei eâ utamur: & facile

facile inflametur: tanquam ad flamma naturam proximè accedat. Nihil enim, inquit, quod frigidum, facile comburitur. Experiencia verò: quia omnes ij, quibus per vulnera abdominis omentum excidit, & lividum factum, ad sui excisionem Medicos cogit, frigidiores sentiunt ventriculū, minasq; concoquunt, pluribusq; tegumentis egent: præsertim cum insignis eius portio fuit exempta. Id quod Galenus exemplo cujusdam gladiatoris planum facit: cui totum penè omentum extra vulnus propendens absciderat. Is enim sanatus quidem erat: sed tamen adeò facile à frigore externo ladebatur, ut non sustineret nudum habere ventrem: sed lanis assidue esset obuolutus. Ex quibus liquet, omentum ventriculi fouere calorem, & πείνω juvare. Sed queritur, an etiā calorem conservet intestinorum? Respondet Galenus l. 4. us. part. c. 9. affirmando. Intestinis enim innatat, eorumq; anfractus nonnunquam ingreditur. Coctiones autem intestinorum admodum sunt imbecilles, & pellis mollissima atq; depilis, noxisq; multipliciter exposita.

I V.

An omentum ventriculi & intestinorum calorem tantum foveat: an verò etiam has partes calefaciat? Calorem fovere est illum tueri ac conservare: id quod tegumenta & vestes facere solent: quæ calida quidem non sunt: attamen calorem nostrum fovent: nimirum, ut Galenus l. 7. de us. part. c. ult. & l. 2. simpl. c. 24. scribit, quia à corpore nostro calefactæ. Paulo post enim illud recalfaciunt: & quidem non calore solum à corpore mutuato: verum etiam externi frigoris penetrationem arcendo, & caloris interni dissipationem impediendo. Calefacere verò est, ex se in aliud subjectum calorem effundere, seu propriū calorem alij corpori communicare. Utroq; autem modo omentū tum ventriculum, tum intestina calefacit: uti colligitur ex cap. 9. l. 4. de us. part. Constat enim omentum vasis, pinguedine & membranâ duplici: superiori scil. sive anteriori, quæ ala dicitur superior: & inferiori, sive posteriori, quæ inferioris ale nomine insignitur. Sanguine autem & spiritibus in vasis, ac cum primis
in

in arteriis contento, nominatas partes calefacit. Pinguedine verò & densitate substantiæ membranosa earum calorem fouet atq; conseruat: idq; propterea: quia externi frigoris ingressum prohibet: & effluuium interni caloris impedit. Quamquam pinguedine etiam calefacere dici possit: quia hæc calida.

V.

Quæ causa, quòd cùm omentum per vulnera abdominis excidit, statim corrumpatur, & lividum, nigrumue evadat? *Vulnere abdomini insigniore inflièto, fieri sæpè solet, ut omentum extra vulnus procidat, ab aère externo ledatur, ac putrescat: ita ut Medici nudatam partem, quæ livida nigraue facta, resecare necesse habeant. Veritatem rei demonstrat experientia, & Hippocrates aphor. 58. sect. 6. idem docet. Queritur ergò de causâ. Videtur enim eventus rationi contrarius: quia omentum calidum & multâ pinguedine perfusum. At pingua & calida secundum Peripateticorum sententiam minus putrescunt. Sed causa statim patet, si omenti structura penitiùs inspiciatur. Habet enim substantiam membranosa, quæ frigida, hoc est, debili calore prædita: qui ab ambientis frigiditate facile extinguitur: unde $\mu\epsilon\lambda\alpha\sigma\mu\delta\varsigma$ contrahitur. Innumeris scatet glandulis, quæ vapores & humiditates ventriculi, intestinorum aliarumq; partium excipiunt: quarum ratione humet. At $\epsilon\upsilon\sigma\eta\tau\iota\alpha$ quæ $\upsilon\gamma\rho\alpha$. Deniq; pinguedine quidem constat copiosa: sed humidâ, cænosâ & faculentâ: idq; glandularum causâ, quæ juxta Hippocratem l. de glandulis humores superfluos absorbent.*

V I.

Sitné ventriculus hyberno tempore calidior quàm æstiuo? Pro negativâ plurima adferri possunt argumenta. I. quia hyems valde frigida est & humida: æstas calida & sicca: teste Hipp. l. de sal. Diæt. At aër animalia eorumq; partes alterat, isq; similes imprimit qualitates, II. quia hyberno tempore
secun-

secundum Hipp. l. de nat. hum. ex humoribus in corpore domi-
natur pituita: aëstivo bilis: quarum illa frigida est & humida: hæc
calida & sicca. III. quia in hyeme sitis minus urget, quam in
aestate. At sitis juxta Philosophum l. 2. de an. c. 3. appetitus est
frigidi & humidus: sicuti fames calidi & sicci. IV. quia hyber-
no tempore affectus majori ex parte frigidi sunt: ut lethargi, gra-
vedines, raucedines, tusses, pectoris, laterum & lumborum dolo-
res, cephalalgia, vertigines, apoplexia: teste Hipp. s. 3. aphor. 23.
qui omnes juxta Galenum in Comment. frigidam agnoscunt
causam. Aëstivo autem calidi grassantur morbi: ut febres conti-
nuæ, & ardentes, & tertiana plurima &c. V. quia hybernus vi-
ctus, propter frigiditatem & humiditatem temporis, debet esse ca-
lidus & siccus: potusq; in qualitate meracior: in quãtitate parcior:
aëstivus contra: sic docente Hippocrate, sive, ut Galen^o vult, Po-
lybio, Hippocratis discipulo, lib. de sal. diet. VI. quia in hyeme fri-
gida corpora, qualia sunt senum, malè se habent: in aestate verò, &
usq; ad aliquam partem autumnus benè: judice Hippocrate aph.
18. sect. 3. Causam reddit Galenus in commento: quia hyems
frigidorum corporum intemperiem fovet: aestas contra corrigit
atq; emendat. VII. quia hyemis tempore pluribus indigemus
auxilijs & tegumentis contra vim & inclementiam frigoris,
quàm aestate. VIII. quia experientia testatur, vi frigoris hyber-
ni multos homines è medio tolli. Verum contraria sententia
veritati magis est consona. Ventriculus enim hyberno tempo-
re multò magis calet, quàm aëstivo. In promptu est authoritas &
ratio. Authoritas quidem Hippocratis, Aristotelis & Galeni.
Hippocrates aphor. 15. sect. 1. ait, τὰς κοιλίας, ventres, sub qui-
bus etiam cibi & potus receptaculum intelligit, hyeme ac vere na-
turà calidissimos esse. Cui Galenus tum in commento, tum alibi
sæpius suffragatur. Aristoteles idem varijs in locis tradit. Nam
probl. 25. s. 1. scribit, calorem per hyemem intus, propter corpo-
rum densitatem, coërceri: per aestatem autem totum corpus refri-
geratum esse & resolutum: cruditatesq; vigere: idq; partim ob
fructuum horæ eorum esum: partim ob calorem ambientis, inter-
num corporis calorem evocantem. Probl. 13. s. 24. dicit, per hye-
mem

B

mem

mem omnibus calidiorē esse partem suam interiorem. Deniq̃
probl. 29. sect. 1. asserit, hyemali tempore calorem pulsum à frigo-
re introrsum se contrahere. Authoritati favet ratio: eaq̃
duplex. I. sumitur à priori, scil. ab ipsâ causâ. Refugit enim
calor, inquit Gal. com. 1. aph. 15. propter circumstantem ex-
trinsecus frigiditatem: astate verò rursus ad sibi affinem calorem
protenditur: sicq̃ contingit ejus substantiam dissolvi ac dissipari
tempore æstivo: contineri autem ac cohiberi, inq̃ profundum se-
cedere hyemali. II. petitur à posteriori & ab effectis. Hyberno
enim tempore, ait idem loco citato, & coctiones, & sanguifica-
tiones, & nutritiones sunt meliores. Appetitus insuper ciborum
est major: corpus fit crassius: excrementa fortius expelluntur:
quæ omnia vegetioris caloris opera esse Galenus ibidem testatur.
Huc accedit, quòd in hyeme, ut Aristoteles probl. 28. sect. 1. lo-
quitur, ἀπικρότεροι καὶ ὑγιεινότεροι ἡμῶν αἰτῶν, ad concoquendum
& ad benè valendum simus aptiores. At ἀπικρῶς καὶ ὑγιῆς causa
est calor vegetus. Deniq̃ experientia docet, validiores robustio-
resq̃ esse homines in hyeme, quàm in astate. Sed ἢ ἰχθὺς ἐν τῷ θεσπῶ,
robur in calore positum est, inquit Aristoteles problem. 32.
sect. 11. Argumenta, quæ pro negativâ in medium fuerūt
allata, solvi facile possunt, si sequentia ἰσοσημῶτα notentur.
Primum est: calorem esse duplicem: alterum nativum & inna-
tum: alterum adventitium, & extraneum, qui præter naturam.
Illum hyeme: hunc astate in corpore prævalere. Secundum: frigus
hybernum per se quidem refrigerare: per accidens autem caleface-
re: quatenus poros cutis constringit: ita ut neq̃ halitus calidi pos-
sint exire: neq̃ ipsum calidum dissipari. Tertium: calorem
æstivum per se calefacere: per accidens autem refrigerare: quate-
nus poros dilatat, & calorem unâ cum spiritibus evocat. Quar-
tum: in hyeme plus congeri pituitæ quàm in astate, non ob debi-
liorem calorem: sed partim ob situm capitis, quod frigido aëri ob-
vium magis, quàm reliqua viscera: partim ob vitam otiosam &
sedentariam, cui magna hominum pars operam navat: partim
etiam ob multitudinem vaporum & humiditatum, quæ propter
occlusos poros coaceruantur. Quintum: hyberno tempore pluri-
bus

bus auxilijs & tegumentis opus esse: non quod tunc corpus intrinsecus sit frigidius: sed ut calor internus magis foveatur, & contra penetrabile frigus aeris ambientis defendatur. Sextum: nonnullos vi hyberni frigoris mori, non quod corpora tunc temporis frigidiora sint: sed quia subsidijs, quibus calor internus foveri, & ingressus frigoris externi arceri solet, destituuntur: v. g. vestib. hypocaustis, focis, lectis, & his similibus. Septimum, quod Galeni com. 1. aph. 15. bene omnia hyberno tempore in animalis corpore administrari, si hyems mediocritatem servaverit. Immodicas enim intemperies etiam ipse Hippocrates damnat. Octavum, quod eiusdem ibidem: in hyeme meliores esse coctiones, plus generari sanguinis, nutritione succedere felicius, & corpora fieri carnosiora, quam alias, si alimentum in qualitate fuerit laudabile & εὐχρον: in quantitate vero sufficiens: hoc est, tantum, quantum calor natus facile superare potest.

VII.

Vtrum sinistrum ventriculi orificium sedes sit appetentiae ciborum? Duplex esse ventriculi orificium sensus docet, & omnes Anatomici consentunt: unum sinistrum, quod veteribus κατὰ λα: neotericis Latinis orificium superius, os ventriculi κατὰ ἐξοχὴν, & ob amplitudinem, στόμαχος & dicitur: alterum dextrum, quod communiter inferius, Graecis πύλωσος, nobis janitor appellatur. Queritur ergo, num prius recte famis, sive appetentiae ciborum sedes statuatur? Sciendum autem, famem, sive appetentiam esse duplicem: quemadmodum patet ex l. 1. de caus. sympt. c. 7. naturalem, & animale. Naturalis voluntatis expers est, & fit solius naturae instinctu: ideoque non tantum animalibus: sed etiam plantis inest. Ambo enim corpora, postquam vacuata sunt, ut rursus impleantur, id appetunt, quod sibi est familiare. Animalis vero cum sensu fit suctionis. Ea namque animal excitatum ad quarendum sibi capiendumque cibum impellitur. Quæstio autem de animali est: non de naturali. Hac enim omnibus partibus inest: animalis non item: quia non

B e omnes

omnes sentiunt. Ad eam verò Galenus l. 4. de us. part. c. 7. & l. 1. de sympt. caus. c. 7. dilucidè respondet: & animalis appetitùs sedem orificium ventriculi esse perhibet. Sic enim ille 4. de us. part. c. 7. Reliquis particulis omnibus, quarumquam easdem habeant facultates, tractricem scil. retentricem, assimilatricem, & expultricem, non indidit natura sensum eorum, quæ desunt: sed plantarum in modum nutriuntur, alimentum assidue ex venis haurientes: soli v. ventriculo, & maximè orificio eius, sensum indigentia contulit, qui ad cibum sumendum animal stimulet: idq; ratione optimâ. Cum enim totius corporis particula nutrimentum ex vena cava ramis trahant: vena verò cava ex venis hepatis: hæc rursus ex ijs, quæ sursum ad portas feruntur, hoc est, ex mesaraicis: illa itidem ex intestinis & ventriculo: nulla autem supersit amplius pars, à quâ capere possit ventriculus: necesse fuit, ut animalia ipsum extrinsecus repleret: & ad hoc præstandū indigentia sensum haberent. Quia verò nulla pars ex se ipsâ sensu prædita erat innato: idcirco sentiendi virtutem ventriculo aliunde affluere decebat à cerebro, principio sensifico: & quidem per quosdam veluti canales. Hi autem sunt nervi illi insignes, qui à cerebro descendunt: & ventriculi potissimum orificium, partesq; ipsi continuas, cingunt: indeq; ad fundum eius protenduntur. Ex quibus colligitur, duas esse causas, quibus sinistrum ventriculi orificium animalis ciborum appetentia sedem esse probari possit. Vnam implendi necessitatem, ob penuriæ sensum: qui soli sinistro ventriculi orificio concessus. Galenus enim l. 1. de sympt. caus. c. 7. docet, ad famem, sive appetitum ciborum animalem, quinq; symptomata ordine quodam sese consequi: 1. vacuationem, sive exhaustum partium. 2. vacuatorum appetitum naturalem, sive suctum & tractum. 3. ex tractu divulsionem oris ventriculi: 4. ex divulsionem sensum: 5. ex sensu appetitum. Animalia quippe cutetenus in aërem ambientem digeruntur, & membra, quæ sub cute delitescunt, vacuantur prima: idèq; ex proximis sibi alimentum trahunt, id quod vacatur reficiens: secunda v. ex tertijs: tertia ex quartis, & sic deinceps: donec ad aliquod extremum perventum fuerit, quod est orifi-

orificium ventriculi, ubi tractus cessat. Alteram eximius ille huius orificij sensus: qui ortum ducit à nervis stomachicis. Quibus causis etiam tertiam & quartam addere licet: nimirum quia orificio malè affecto, pingui scil. adipe, aut humore lento, aliterue vitioso imbuto, animalis appetitus leditur: hoc est, vel imminuitur: vel depravatur. Item, quia eo aut intemperie frigidâ tentato: aut acido humore inquâto, is oboriri affectus solet, qui ὄρεξις κυνώδης, fames, sive appetentia canina nuncupatur: authore Galeno com. 2. aphor. 21. Orificio v. isto rectè & secundum naturam se habente, appetitus cibi & potus, cæteris tamen paribus, benè succedit. Videatur cap. 7. l. 1. sympt. caus. Huc accedit & alia ratio, quæ desumpta ex praxi. Languente enim appetentiâ ciborum, Medici eiusmodi remedia prescribere solent, quæ orificium ventriculi constringere & quasi corrugare queunt: cuiusmodi sunt acida, austera, atq; æcerba.

VIII.

An clysteres usq; ad ventriculum ferri possint? Vtramq; sententiam, & negantem, & affirmantem defendere videtur Galenus. Pro negante extant loci duo. Primus l. 13. meth. med. c. 17. ubi ita scriptum reliquit: quæ per clysterem infusa sunt, ea omninò ad jejunum usq; ascendere non possunt: imò etiamsi ad modum nitaris, fortassis tenue tantum intestinum contingent. Secundus l. 5. meth. med. c. 11. ubi sic habet: quæ in intestinis consistunt, bifariam curantur. Nam quæ vicina ventriculo sunt, his per comesta & bibita succurritur. Quæ v. inferius sita sunt, per ea, quæ inyciuntur: quando neq; ad ea, quæ vicina ventriculo sunt, subire potest, quod per sedem infunditur. Hanc sententiam etiam confirmat Anatome. Hæc enim ostendit, in foribus Ilei, Colive principio, valvulam esse crassam ac membranosam: quæ contenta quidè descendere sinit: sed ad intestina tenuia & ventriculum remeare impedit. Id quod quisvis verum esse deprehendet, si aquam in gracilia infuderit intestina. Effluet enim per extremum intestini recti. In rectum autem injecta, morabitur in

principio coli, neq̄, ulterius feretur. Contrà pro affirmante
valet locus l. 3. de sympt. caus. c. 2. ubi Galenus apertè fate-
tur, clysteres in quibusdam ita ascendisse, ut vomitu sint
ejecti. Id quod propriâ stabilire possumus experienciâ. Cum
enim fœminæ cuidam ante annos aliquot clysterem injecisse-
mus, bonam ejus partem, post aliquod temporis spatium, unâ
cum duobus vermibus oblongis per os excrevisse vidimus.
Idem Galenus ibidem asserit, etiam stercora in lethalibus
volvulis vomitu fuisse evacuata. Et ne quis de historia ve-
ritate dubitet, subdit, nonnunquam & flatus in colo reten-
tos, recurrisse, & acres humores, qui ad colon rectumq̄ in-
testinum descendebant, violenter suppressos, sursum regur-
gitasse, & ventriculi mordicationem, dolorémq̄ capitis eva-
porando excitasse: principio quidem motus à sphinctere, ani-
mali organo, sumpto: ab hinc verò quolibet intestino à se ipso ad
id, quod supra positum est, pellente: simili modo, quo prius deor-
sum propellebat. Quod si neotericos consulere voluerimus, de-
prehendemus, etiam glandes ano subditas sursum esse perla-
tas, atq̄ per os ejectas. Testes hujus rei fide dignissimos produ-
cimus Matthæum de Gradibus in comm. super 9. Rhasis
cap. de vomitu, & Ambrosium Pareum l. de compos. med.
Quid ergò hac in controversiâ statuendum? Distinguendum,
opinamur, inter motum intestinorum. Is enim vel naturalis est:
vel contra naturam: uterq̄, περισταλίδος ab antiquis dictus. Na-
turalis fit, contrahentibus sese transversis & orbicularibus inte-
stinorū fibris supernè deorsum: quo motu contenta transmittun-
tur ad intestina crassa. Præternaturalis contrario modo perfici-
tur; colligentibus scil. se ysdem fibris infernè sursum: quo motu
contenta feruntur ad intestina gracilia & ad ventriculum.
Prioribus ergò duobus in locis Galenus loquitur de motu in-
testinorū naturali, consueto & ordinario: qui fit deorsum. Poste-
riori verò de præternaturali, & extraordinario; qui fit sursum:
idq̄ juxta Hippocratem propterea: quia in intestinis inferiori-
bus, quæ scil. ano viciniora sunt, vel phlegmone est, quæ viam an-
gustat: vel obstructio, quæ eandē penitus occludit: vel exulceratio,
quæ,

que, quia facile à contentis irritatur, ea sursum pellit, cursumq;
instituit nature inconsuetum & extraordinarium. Quæ de
valvula Coli dicuntur, vera quidem sunt: sed cum hac limi-
tatione, quòd illa regurgitationis & remeationis ad superiora
difficultatem tantum: non autem ad uvulam, impossibilitatem,
introducatur. Idem sentiendum de longitudine & gyris atq; an-
fractibus intestinorum. Nam & hæc accidentia efficere posse pu-
tantur, ut contenta crassorum intestinorum ad intestina tenuia
& ventriculum promoveri nequeant.

I X.

Rectene ventriculus & intestina terræ comparentur?
Rectissime. Sic enim Aristoteles l. 4. de part. an. c. 4. docet: sic &
ratio persuadet. Nam quemadmodum terra secundum Hippo-
cratem l. de nat. human. promptuarium est omnis generis suc-
corum: & radices habet plantarum visceribus suis infixarum: ca-
lore insuper Solis gaudet, succos illos alterante & concoquente: ita
ventriculus & intestina domicilia sunt varij generis ciborum:
infinitasq; venas, à porta hepatis ortas, substantie suæ habent
insertas: per quas hepar chylum quasi exugit, & in chylum con-
versum postea per venam cavam venamq; porta quoquo ver-
sum in omne corpus distribuit. Calore insuper tum influente
cordis, tum proprio atq; innato prædita sunt: cujus beneficio
assumpta esculenta ac potulenta concoquunt, & in chylum mu-
tant.

X.

Num intestinum ventriculi cauda, appendix, & oblon-
gus quidam ventriculus dici possit? Rationabiliter sanè dici
potest. Et primùm quidem ratione formæ. Scribit enim Gal. l. 4.
ul. part. c. 17. intestinorū substantiam haud multum à ventriculo
esse diversam. Quod si substantia eorū similis est substantie vētri-
culi: utiq; & temperamēto, quod etiam formā quandam represen-
tat,

tat, ventriculo similia erunt. Deinde ratione materiæ contentæ. In utrisq; enim partibus chylus observatur. Tertio ratione effectus: quoniam ipsa quoq; intestina vim concoquendi & alterandi alimenti habent: de quâ Galenus l. 4. us. part. c. 17. hunc in modum scribit. Coquitur quidem adhuc alimentum & in ipso per intestina transitu: ut in venis etiam omnibus sanguis. Quemadmodum enim natura venis, cū eas distributionis organa fecisset, facultatē sanguinis generatricē indidit, ne, dum per eas fertur, tēpus ipsi alimento frustra periret: ad eundem modū & intestinis, distributionis in venas gratiâ institutis, facultas quædā concoctrix ciborum inest. Quarto ratione ortus & cohæisionis: quia intestina à ventriculo oriuntur, & cum eo continuantur: sicuti spinalis medulla à cerebro originem trahit, eiq; continua est.

X 1.

Quæ causa tantæ intestinorum longitudinis, & tot gyrorum, sive anfractuum & circumvolutionum? Intestina eo modo in imi ventris cavitate contorta & circumvoluta jacent, quo funem longum in sacco repositum videmus. Longitudine enim abdomen longè superant. Ideoq; in gyros atq; circumvolutiones agenda erāt. Hippocrates namq; lib. de struct. hom. scribit, intestinorum longitudinem esse 13. cubitorum. Andreas Laurentius observavit, resiccata intestina septies, (alij sexies dicunt) longitudinem corporis æquare. Queritur ergo, quæ tantæ longitudinis & circumvolutionis vera causa? Respondemus ex l. 4. de us. part. c. 17. eam esse moram diuturniorem contentorum: chyli scil. & facum. Chyli quidem: ut & magis magisq; elaboretur: & perfectiùs distribuatur. Facum verò, ne crebriùs eas deicere cogamur: neve actione vili & sordidâ nobiliores, ad quas nati & vocati sumus, frequenter interrumpere & interpellare habeamus necesse: sicq; tum novū semper cibum repetendo, tum assiduè superflua egerendo, vitam, ut Plato ajebat, ἀφιλόσοφον καὶ ἄμυστον vivamus. Videatur locus Galeni allegatus: & pars secunda c. 14. l. 3. part. anim. Aristot. in quâ de intestinis pulchrè differitur.

F I N I S.

01 A 65 70

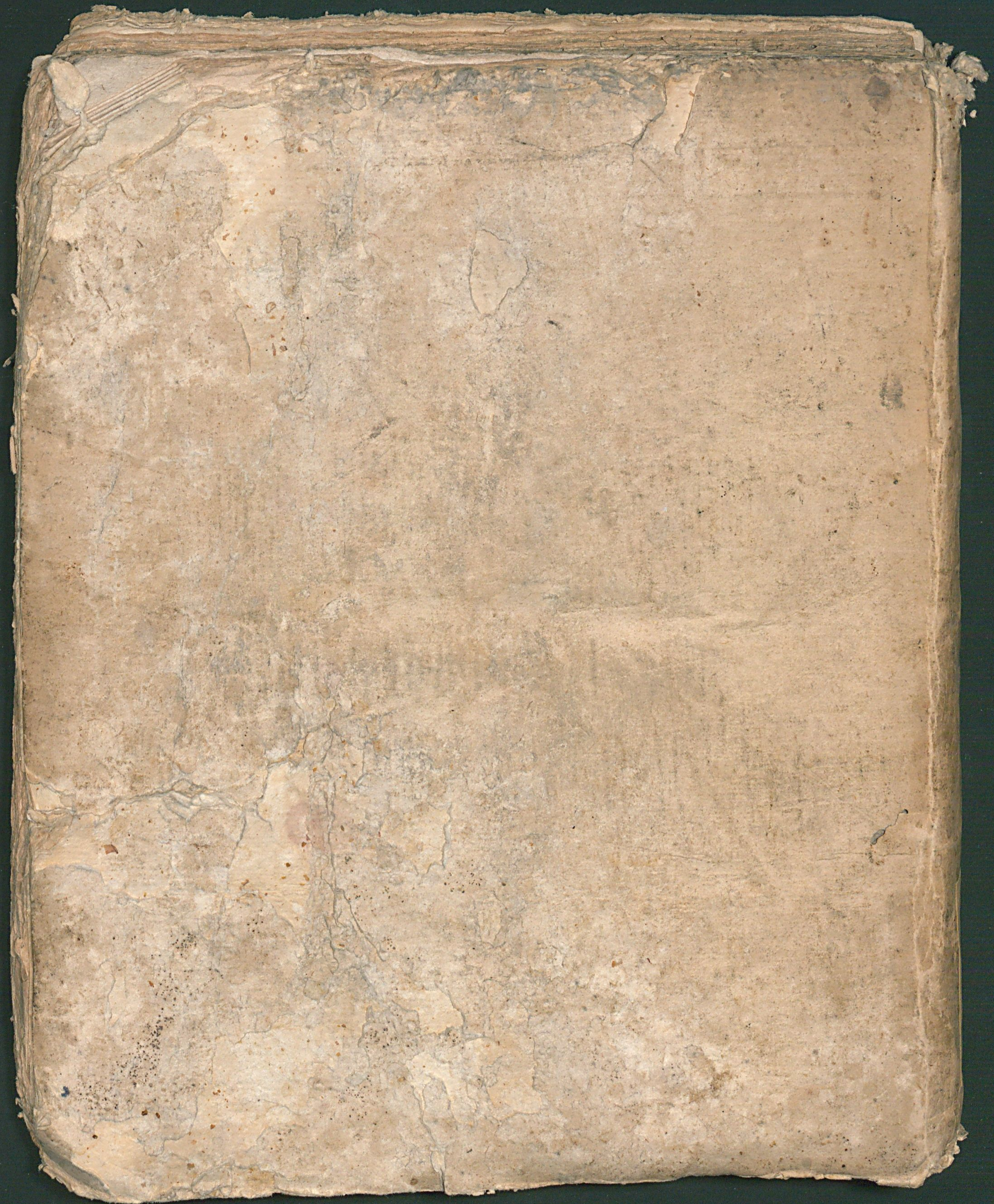
ULB Halle 3
002 937 867

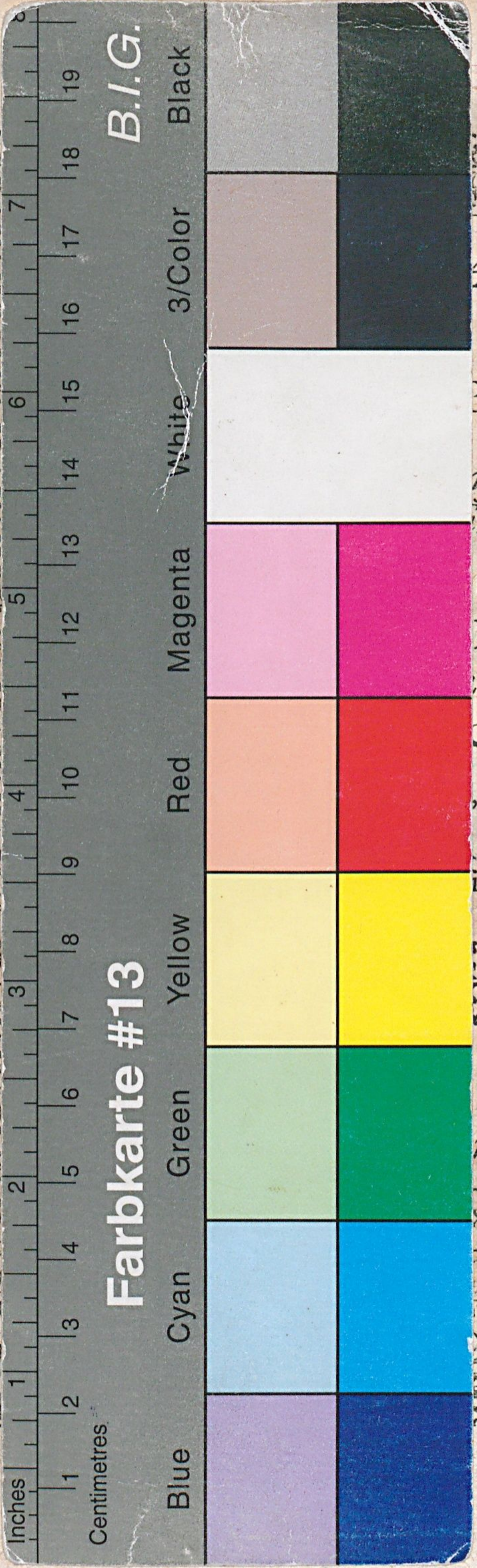

12

1017

18

ATIO
C A
PTIMA:

sum Aca-
ta:

E
EBIZIO
ac Pro-
CO:

O HEPPIO,

ATI,
nes Andrea.

XIV.

